

Результати проекту «Розвиток потужності для створення організацій водокористувачів (ОВК) з управління водними ресурсами для сталого аграрного виробництва у Волинському регіоні»

*Виконано за підтримки Посольства Нідерландів в
Україні та Міністерства економіки та
кліматичної політики Нідерландів
вересень 2023- лютий 2024*

Жовтоног О.І.
Докт. с.- г. наук, проф.,
Директор та команда
експертів МГО «Прімавера»

Зміст

1. Контекст

2. Мета та завдання проекту

3. Пілотна дренажна система

4. Інтерактивний Діалог з зацікавленими сторонами

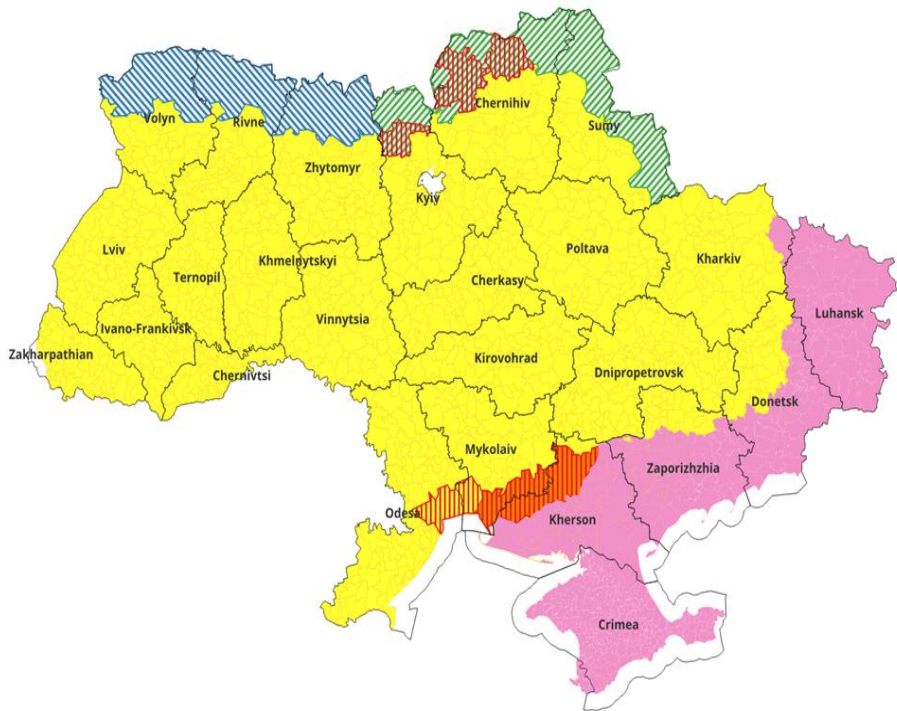
5. Аналіз проблем та мотивація для створення ОВК

6. Тренінги

7. Аналіз прогалин у законодавстві та рекомендації щодо його удосконалення

8. Напрямки подальших дій зі створення ОВК та розвитку співпраці з голландськими організаціями

Контекст

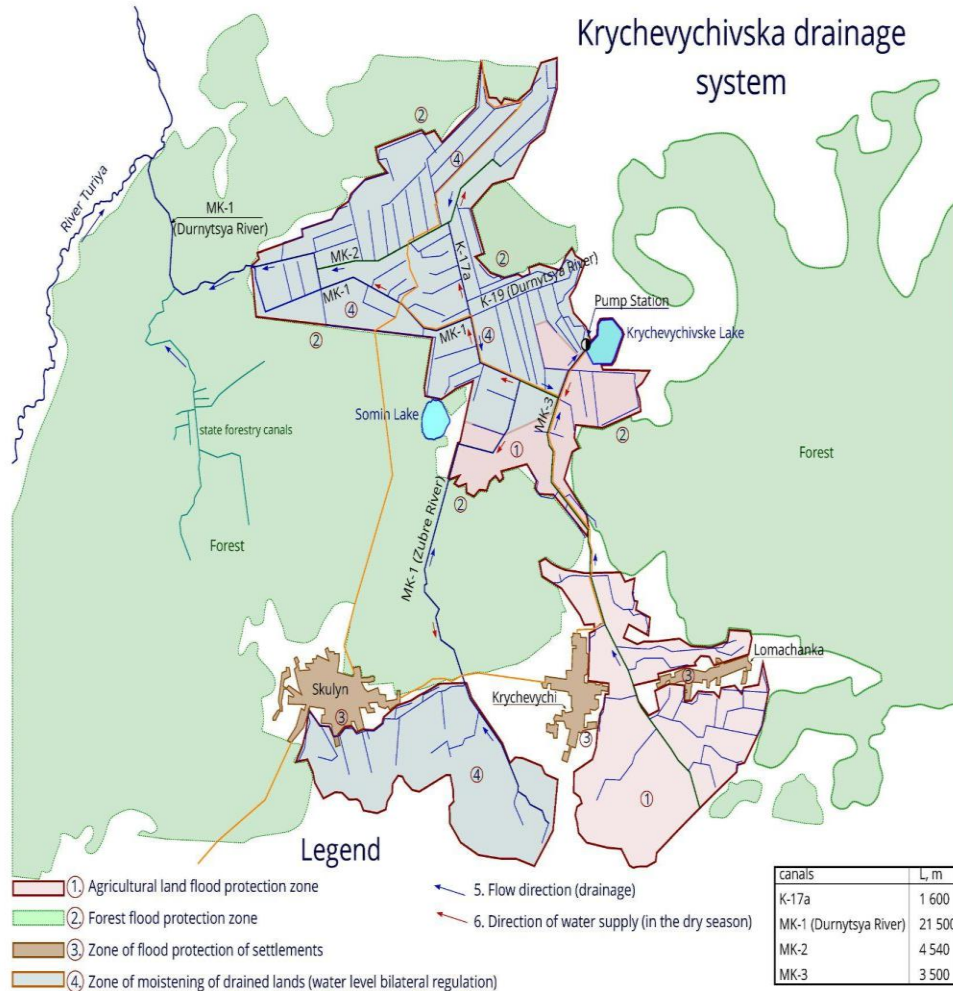

- Вплив змін клімату на стан водних ресурсів та водопотребу
- **Вплив війни на аграрний потенціал та інфраструктуру**
- Реформи у водному секторі і меліорації
- Інтеграція до ЄС
- Прийняття Закону про створення ОВК
- Перший досвід створення більше ніж 32ух ОВК
- Залучення інвестицій у відновлення та модернізацію інфраструктури
- Необхідність тестування Закону про ОВК в умовах багатофункціональних дренажних систем

RDNA3 СБ «Інвестиції в діючу, непошкоджену інфраструктуру необхідні для швидкого економічного відновлення та компенсації втрат від прямої фізичної шкоди. Ця стратегія повинна одночасно зосереджуватися на модернізації діючих зрошувальних систем для ОВК та відновленні пошкодженої інфраструктури на територіях, що постраждали від бойових дій. **Крім того, пріоритет має бути наданий модернізації багатофункціональних дренажних систем, що розширить можливості зрошення в посушливі періоди та посилить захист лісів і природних територій.** Відродження діяльності фермерських господарств є ще одним важливим аспектом відновлення продуктивності, і це має стати пріоритетом у безпечніших регіонах. Підвищення якості води також має бути в центрі уваги і вимагатиме встановлення або ремонту станцій моніторингу і впровадження передових рішень з очищення води.» <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf>

Мета проекту та пілотна ДС

- Мета проекту.** На прикладі Кричевичівської багатофункціональної дренажної системи подвійного регулювання, що розташована у межах Колодяжненської територіальної громади дослідити можливість та створити передумови для **створення ОВК на багатофункціональних дренажних системах на основі аналізу положень існуючого законодавства та перспектив його удосконалення та розвитку**
- Пілотна дренажна система забезпечує захист від шкідливої дії вод сільськогосподарських угідь Колодяжненської громади, а також прилеглих території сіл Кричевичі, Скулин, Ломачанка та лісових угідь, та зволоження на частині площ у посушливі періоди вегетації с.г. Культур та ведення лісового господарства.*

Завдання проекту

1. Вивчити проблеми використання пілотної дренажної системи та оцінити необхідність створення ОВК
2. Провести серію тренінгів щодо законодавчих та техніко-технологічних аспектів модернізації та сталого функціонування дренажних систем
3. Проаналізувати можливості адаптації діючого закону про ОВК до умов пілотної дренажної системи та , запропонувати напрямки удосконалення чи розвитку законодавства
4. Оцінити різні моделі створення ОВК та по-можливості обрати найбільш реалістичну, що може бути реалізована у рамках діючого законодавства

Завдання 1. Вивчити проблеми використання Кричевичівської дренажної системи та оцінити необхідність створення ОВК

- ❑ **Запровадження Діалогу з зацікавленими сторонами** у рамках Зьох інтерактивних семінарів для вивчення проблем ДС та можливостей щодо створення ОВК
- ❑ **Організовано візит експертів на територію дренажної системи, спілкування з районним та обласним управліннями водних ресурсів, з територіальною громадою та водо-земле-водокористувачами, збір даних про стан функціонування дренажної системи**
- ❑ **Обґрунтовано необхідності створення ОВК** для забезпечення модернізації та сталого використання дренажу та меліорованих земель

Завдання 2. Проведення 4ьох тренінгів та розповсюдження корисних матеріалів

1. « Законодавча та нормативна база утворення ОВК та міжнародний досвід їх функціонування при управлінні дренажними системами »
2. «Реконструкція гідромеліоративних систем гумідної зони»
3. « Інноваційні підходи до управління водними ресурсами на дренажних системах для цілей вирощування с.- г. продукції та досягнення компромісів щодо збереження біорізноманіття та місцевих водних ресурсів»
4. «Управління водними ресурсами на місцевому рівні. Міжнародний досвід та окремі приклади».

Матеріали по проекту (<https://primavera.pp.ua/news/post/volyn2024/>)

- Звіти
- Презентації
- Проект статуту ОВК

Загальна мета створення ОВК та принципові положення діючого законодавства

Мета

- Забезпечення інвестицій у модернізацію дренажної інфраструктури, моніторинг та технології управління
- Забезпечення якісних послуг для аграріїв з водовідведення та водорегулювання на площі обслуговування

Принципові положення:

- Добровільність
- Справедливе представництво всіх груп зацікавлених сторін
- Зона діяльності ОВК - цілісні гідравлічні модулі
- Власність на зрошувальну та дренажну інфраструктуру у зоні діяльності ОВК
- Паритетність у вирішенні всіх питань
- Прозорість та підзвітність

Додаткові функції на дренажних системах, що вимагають розвитку існуючого законодавства :

- Послуги з водовідведення для населення
- Водно-екологічні послуги для збереження водних екосистем та біорізноманіття
- Послуги з водовідведення та водорегулювання для сталого розвитку територіальних громад

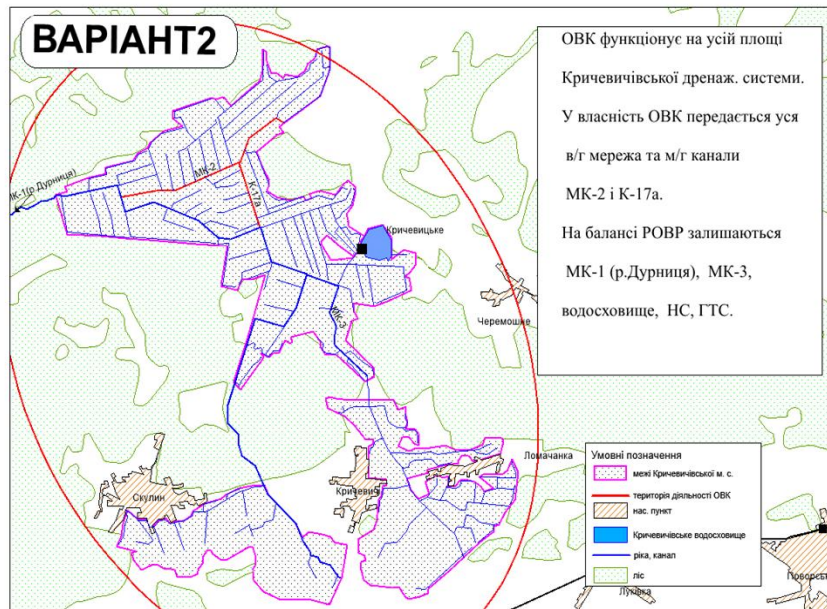
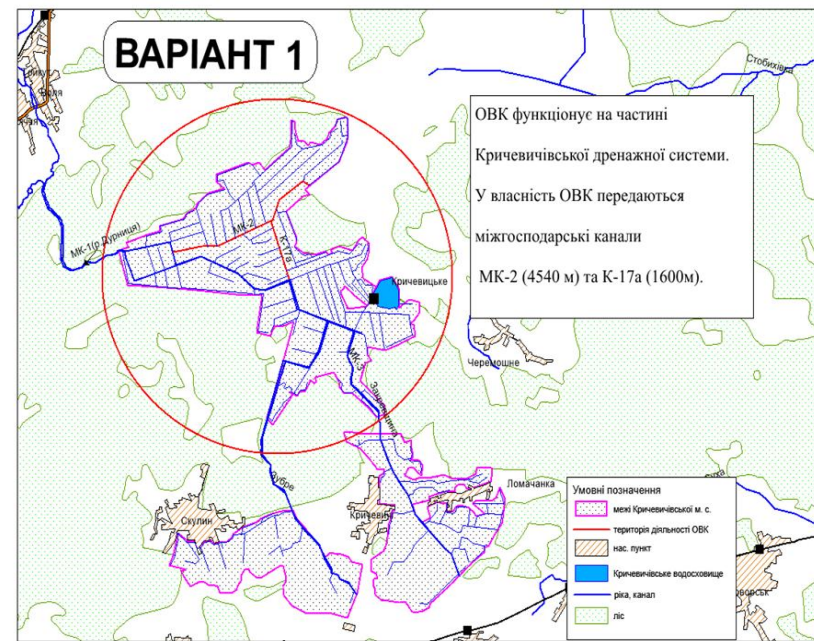
Завдання 3. Адаптації діючого закону про ОВК до умов пілотної дренажної системи (удосконалення існуючого закону про ОВК/ розробка спеціального закону/ чи удосконалення проекту закону про Оператора/ чи інші варіанти)

Умови досягнення сталого функціонування ОВК

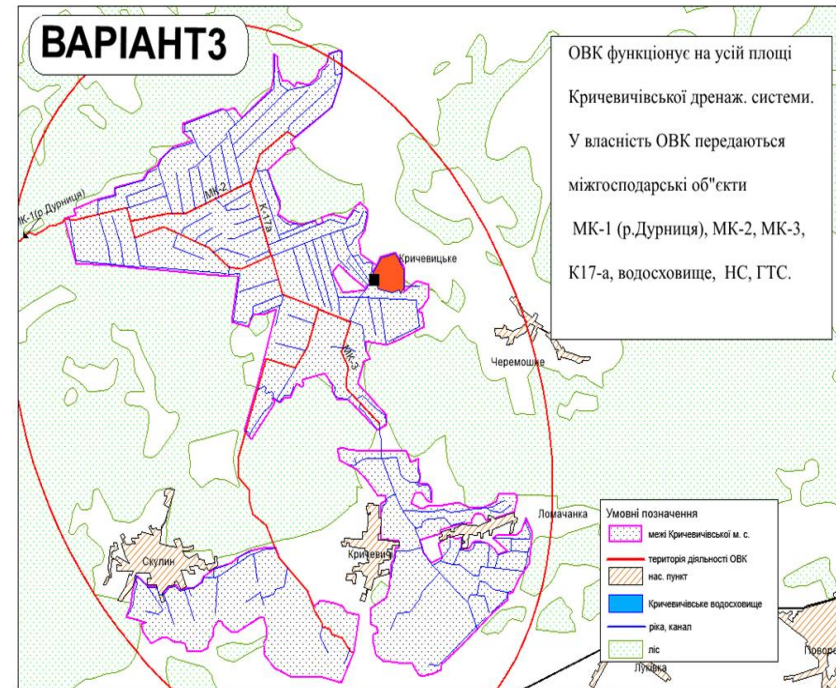
- ОВК повинні мати право власності чи право на безстрокове використання та прозора демократична форма керування ОВК
- Покриття витрат на експлуатацію ДС
- Ресурсоефективне управління водним режимом в ґрунті та своєчасне водовідведення на основі сучасної системи моніторингу та впровадження інновацій
- Дотримання екологічних та соціальних вимог

Що повинно бути врегульовано додатково

- Передача дренажної системи від територіальної громади та держави до ОВК (поки регулюється тільки передача інфраструктури, що надає послуги для аграріїв)
- Керування ОВК. підтримки територіальної громади та держави
- Всі, хто отримує користь від дренажу повинні сплачувати фіксований податок та тарифи за надання оперативних послуги залежно від їх виду та обсягів
- Оперативне інтегроване управління водовідведенням та зволоженням в межах функціонування ДС для балансу економічних, соціальних та екологічних інтересів

Завдання 3. Оцінка трьох варіантів / сценаріїв створення ОВК та вибір найбільш реалістичного, що може бути реалізований у рамках діючого законодавства

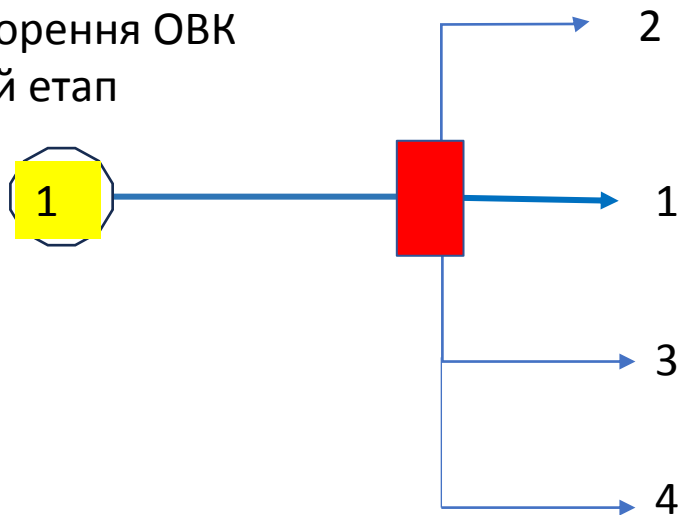
Сценарії

- *Мінімум*
- *Перехідний*
- *Максимум*
- Індикативна бальна оцінка для вибору стартового сценарію
- Розробка Дорожньої карти щодо створення ОВК

Імовірні шляхи поетапного розвитку ОВК на багатофункціональних дренажних системах

1. Державні структури управління на рівні основних каналів + ОВК для надання послуг для аграріїв - перший етап (сценарій мінімум)

Створення ОВК
-1ий етап

«Перехрестя» можливостей залежно від рішень на національному рівні

2. Організація приватно - державного партнерства для здійснення інтегрованого управління водними ресурсами на рівні основних каналів (модель РІДО та модель голландських Водних рад)
3. Створення НАК для управління всією водогосподарською інфраструктурою та ОВК на нижньому рівні управління
4. Укладення урядом та державними адміністраціями концесійних угод для відбудови та модернізації меліоративних систем та передача після завершення концесійної угоди права на управління ДС ОВК

Подальші дії

- Створення ініціативної групи з утворення ОБК та реалізація плану дій згідно Дорожньої карти – Меморандум про співпрацю
- Звернення до посольства Нідерландів в Україні для продовження співпраці та використання досвіду Нідерландів
- Формування проектів технічної допомоги для модернізації дренажної інфраструктури: проекти на внутрігосподарській мережі для ОБК (USAID AGRO) та державної мережі (проекти технічної допомоги UPF програма уряду Нідерландів)
- Розвиток навчальних програм та Діалогу з зацікавленими сторонами на всіх рівнях управління
- Співробітництво з урядом та донорами щодо модернізації дренажних систем та розвитку інституцій
- Ініціювання удосконалення та розвитку законодавства щодо створення ОБК на багатофункціональних дренажних системах (діалог з проектом Агро USAID, Мінагро та Держводагентством)

Поєднуємо зусилля для розвитку громад та
Перемоги України!!!!

olgazhovtonog10@gmail.com

Кричевичівська осушувально - зволожувальна дренажна система

Кричевичівська дренажна система побудована у 1969 році, реконструкція проводилась у 1982 та 1989 роках. Розташована на землях Колодяжненської територіальної громади.

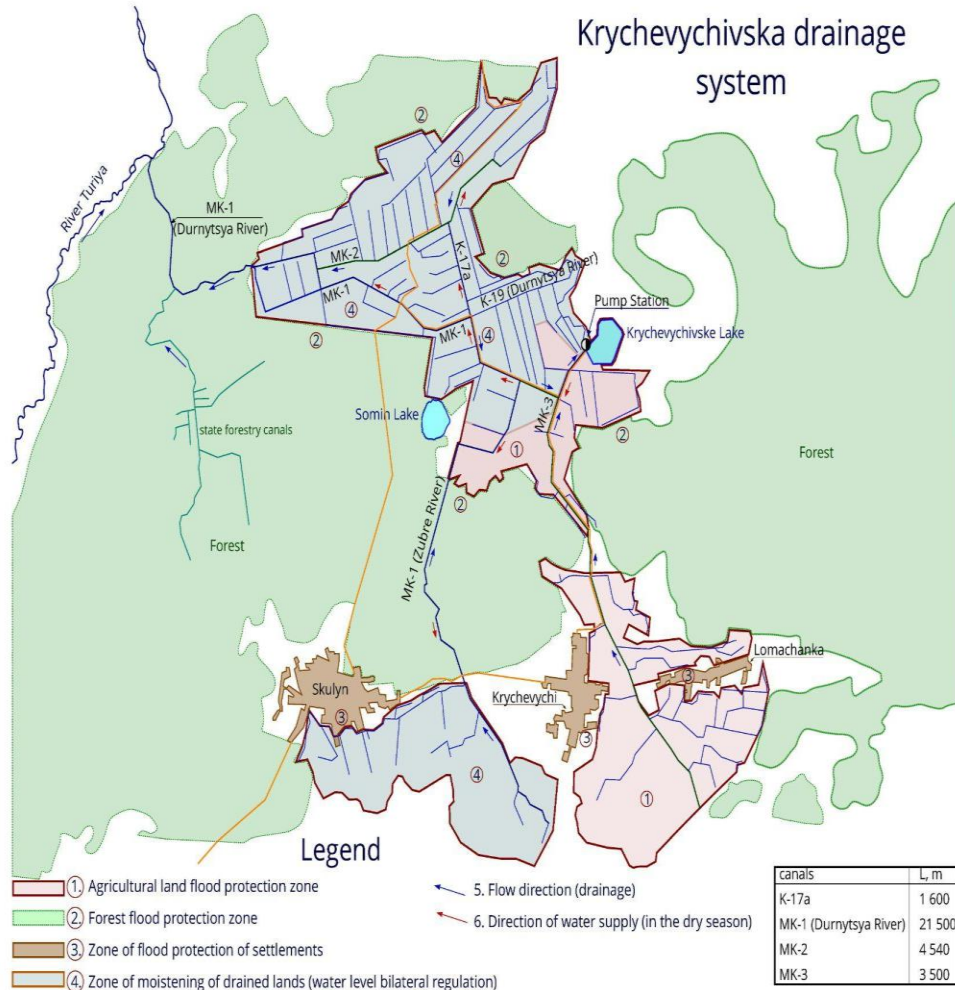
Загальна площа системи - 3549 гектари, з них сільськогосподарські угіддя - 3406 га.

Площа з двостороннім регулюванням - 1117 га.

Гончарний дренаж побудований на площі 2870 га.

Площа з механічним водопідйомом - 1840 га.

Дренажна система забезпечує захист від шкідливої дії вод сільськогосподарських угідь Колодяжненської громади, а також прилеглих території сіл Кричевичі, Скулин, Ломачанка та лісових угідь, та зволоження на частині площ у посушливі періоди вегетації с.г. культур.

Завдання 3. Аналіз можливості адаптації діючого закону про ОВК до умов пілотної дренажної системи

- Оцінка існуючого закону про ОВК щодо можливості забезпечення критеріїв сталого використання багатофункціональних дренажних систем:
  - забезпечуються лише для функцій водовідведення та зволоження для аграріїв
- Визначення прогалін у законодавстві стосовно управління на дренажних багатофункціональних системах:
  - добровільне членство не забезпечить покриття витрат на експлуатацію всієї системи
  - не врегульоване вимога інтегрованого управління водними ресурсами для збалансованого надання послуг для аграріїв, громади та збереження екосистем
  - формування тарифів та фіксованих платежів не враховує різні види послуг і їх користь для різних груп користувачів
  - .....
- Рекомендації щодо удосконалення та розвитку законодавства :
  - удосконалення існуючого закону про ОВК/ розробка спеціального закону/ чи удосконалення проекту закону про Оператора/ чи інші варіанти